12.11.2026 11:33:57
ΨΗΦΙΑΚΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
ΑΠΟ
VARVARA ZACHARAKI

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

11 Νοεμβρίου 2026 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **6764**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 459651

Καθορισμός του περιεχομένου, των προδιαγραφών, των αρμοδίων υπηρεσιών και της διαδικασίας για την κατάρτιση και έγκριση Σχεδίων Διαχείρισης Αρχαιολογικών Χώρων κατ εξουσιοδότηση του άρθρου 9Α του ν. 4858/2021.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς (ν. 4858/2021, Α' 220) και ιδίως της παρ. 6 του άρθρου 9Α, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 107 του ν. 5324/2026 (Α' 121).

2. Τον ν. 4727/2020 «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) - Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις» (Α' 184) και ιδίως του Κεφαλαίου Στ' του Μέρους Α' του νόμου αυτού.

3. Τον ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).

4. Το π.δ. 77/2023 «Σύσταση Υπουργείου και μετονομασία Υπουργείων - Σύσταση, κατάργηση και μετονομασία Γενικών και Ειδικών Γραμματειών - Μεταφορά αρμοδιοτήτων, υπηρεσιακών μονάδων, θέσεων προσωπικού και εποπτευόμενων φορέων» (Α' 130).

5. Το π.δ. 79/2023 (Α' 131) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

6. Το π.δ. 4/2018 «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού» (Α' 7), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το π.δ. 32/2022 (Α' 91).

7. Την υπό στοιχεία ΥΠΠΟΑ/ΑΤΝΕΚΕ/567515/2284/14-10-2020 υπουργική απόφαση «Οργάνωση και Λειτουργία των Συμβουλίων του ν. 3028/2002 στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού» (Β' 4612).

8. Την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, όπως διατυπώθηκε στην υπ' αρ. 40/15-09-2026 Συνεδρία του (Θέμα 5ο).

9. Την υπό στοιχεία ΥΠΠΟ/443498/5-10-2026 Εισηγητική - Οικονομική Έκθεση του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, σύμφωνα με την οποία από την εφαρμογή της παρούσας απόφασης δεν προκαλούνται δημοσιονομικές επιπτώσεις επί του κρατικού προϋπολογισμού.

10. Το γεγονός ότι η παρούσα δεν αφορά σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρισης στο ΕΜΔΔ-ΜΙΤΟΣ, αποφασίζουμε:

Τον καθορισμό του περιεχομένου, των προδιαγραφών, των αρμοδίων υπηρεσιών και της διαδικασίας για την κατάρτιση και έγκριση Σχεδίων Διαχείρισης Αρχαιολογικών Χώρων κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 6 του άρθρου 9Α του ν. 4858/2021, ως εξής:

Άρθρο 1
Γενικά

Τα Σχέδια Διαχείρισης καταρτίζονται για οργανωμένους και επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους κατά την έννοια του άρθρου 46 του ν. 4858/2021, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι εγγεγραμμένοι και υποψήφιοι

για εγγραφή στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς αρχαιολογικοί χώροι. Τα Σχέδια αποτελούν βασικό στρατηγικό και επιχειρησιακό εργαλείο για την ολοκληρωμένη προστασία, διατήρηση, συντήρηση, αποκατάσταση, ανάδειξη και βιώσιμη διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων, καθώς και για τον προγραμματισμό, τον συντονισμό και την ιεράρχηση των απαιτούμενων ενεργειών και παρεμβάσεων.

Η κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης βασίζεται σε συστηματική, διεπιστημονική και τεκμηριωμένη αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης, των αξιών και της σημασίας, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, των δυνατοτήτων και των αναγκών του αρχαιολογικού χώρου, καθώς και των υφιστάμενων ή δυνητικών παραγόντων που επηρεάζουν ή δύνανται να επηρεάσουν την προστασία, τη διατήρηση και τη λειτουργία του. Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνονται υπόψη το φυσικό, πολιτιστικό, ιστορικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσεται ο χώρος, καθώς και οι αλληλεπιδράσεις και αλληλεξαρτήσεις του με το ευρύτερο χωρικό, αναπτυξιακό και θεσμικό πλαίσιο, με στόχο τη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αυθεντικότητας του και την επίτευξη της βιώσιμης και αποτελεσματικής διαχείρισής του.

Άρθρο 2
Σκοπός και βασικές αρχές σχεδίων διαχείρισης

Σκοπός των Σχεδίων Διαχείρισης είναι η διαμόρφωση συνεκτικού και εφαρμόσιμου πλαισίου στρατηγικού σχεδιασμού, στο οποίο καθορίζονται οι βασικοί στόχοι και οι προτεραιότητες προστασίας και διαχείρισης, οι απαιτούμενες δράσεις και τα μέτρα για την επίτευξή τους, η χρονική τους ιεράρχηση, καθώς και το πλαίσιο παρακολούθησης, αξιολόγησης και επανεξέτασης της εφαρμογής τους.

Ειδικότερα, τα Σχέδια αποσκοπούν:

- στη διαφύλαξη των αξιών και των χαρακτηριστικών που τεκμηριώνουν τη σημασία του αρχαιολογικού χώρου και των μνημείων του και στην αποτελεσματική προστασία, διατήρηση και βιώσιμη διαχείρισή του,

- στην τεκμηρίωση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, του θεσμικού και διαχειριστικού πλαισίου, καθώς και των παραγόντων, αναγκών, ευκαιριών και κινδύνων που επηρεάζουν την προστασία, λειτουργία και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου,

- στη διαμόρφωση στρατηγικού σχεδιασμού για την επιθυμητή κατάσταση του αρχαιολογικού χώρου στο μέλλον και το ρόλο του εντός του ευρύτερου πολιτιστικού και κοινωνικού περιβάλλοντος,

- στον προγραμματισμό συγκεκριμένων και ιεραρχημένων δράσεων και παρεμβάσεων, με χρονική ιεράρχηση σε βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση εντός του ορισμένου χρονοδιαγράμματος, καθώς και στον προσδιορισμό των αρμόδιων ή συναρμόδιων φορέων και των πηγών χρηματοδότησης,

- στην ενσωμάτωση, κατά περίπτωση, κοινωνικών, ερευνητικών και εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών διαστάσεων, σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και σε συνάρτηση με το ευρύτερο φυσικό, πολιτιστικό, χωρικό και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον,

- στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητάς του, με κατάλληλους δείκτες και διαδικασίες επικαιροποίησης και προσαρμογής, καθώς και στην αποτίμηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και οφελών για το μνημείο ή τον αρχαιολογικό χώρο, την τοπική κοινωνία και το ευρύτερο περιβάλλον.

- στη διασφάλιση σαφούς πλαισίου αρμοδιοτήτων, συνεργασίας και συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων.

Άρθρο 3
Αρμόδια όργανα και υπηρεσίες

Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού για την κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης είναι, κατά αρμοδιότητα, η Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, σε συνεργασία με την οικεία Εφορεία Αρχαιοτήτων. Για αρχαιολογικούς χώρους, εντός των οποίων υφίστανται νεώτερα μνημεία, η κατάρτιση του Σχεδίου πραγματοποιείται και σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων σε κεντρικό ή/και περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις κατά περίπτωση αρμοδιότητές τους.

Επισπεύδουσες Υπηρεσίες για τον εν γένει συντονισμό ενεργειών στο πλαίσιο κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης είναι οι Διευθύνσεις Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων, κατά αρμοδιότητα, οι οποίες μεριμνούν και για την συγκρότηση επιτροπών, σε συνεργασία με κάθε άλλη αρμόδια Υπηρεσία ή φορέα, καθώς και για την

εξειδίκευση των κατά νόμο προβλεπόμενων διαδικασιών με σκοπό την πλήρη και συνεκτική αντιμετώπιση των ζητημάτων προστασίας, διαχείρισης και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου.

Κατά την κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού δύνανται να συνεργάζονται με φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στην περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α’ 143), φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, νομικά πρόσωπα κοινωφελούς χαρακτήρα, ξένες αρχαιολογικές σχολές και ινστιτούτα, πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα, τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 1 του ν. 590/1977 (Α’ 146) και του ν. 4149/1961 (Α’ 41), τα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά νομικά πρόσωπα του άρθρου 13 του ν. 4301/2014 (Α’ 223), τα νομικά πρόσωπα του άρθρου 117 του ν. 4821/2021 (Α’ 134), τις εκκλησιαστικές επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη Δωδεκάνησο, σύμφωνα με τα άρθρα 318 και 320 του ν. 4957/2022 (Α’ 141), τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου του άρθρου 1 του ν. 2456/1920 (Α’ 173) και του άρθρου 1 του ν.δ. 301/1969 (Α’ 195), ιδιοκτήτες ή χρήστες μνημείων ή άλλα ενδιαφερόμενα μέρη ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τη θέση των μνημείων.

Άρθρο 4
Δομή και περιεχόμενο σχεδίων διαχείρισης

Η δομή, το περιεχόμενο και η έκταση των Σχεδίων Διαχείρισης καθορίζονται, κατά περίπτωση, με βάση τη φύση, την κλίμακα, τις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αρχαιολογικού χώρου, το ισχύον θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης, την κατάσταση διατήρησής του, τις υφιστάμενες χρήσεις και λειτουργίες, καθώς και τα στοιχεία του ευρύτερου φυσικού, πολιτιστικού, χωρικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσεται.

Τα Σχέδια Διαχείρισης περιλαμβάνουν κατ’ ελάχιστον τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

1. Ταυτότητα και συνοπτική παρουσίαση αρχαιολογικού χώρου εντός του ευρύτερου περιβάλλοντός του.

Περιγράφονται τα βασικά στοιχεία ταυτότητας του αρχαιολογικού χώρου (π.χ. θέση, διοικητικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά, έκταση), η ιστορική, αρχαιολογική, αρχιτεκτονική τεκμηρίωση, το φυσικό περιβάλλον και το τοπίο, οι χρήσεις και δραστηριότητες, οι υφιστάμενες υποδομές και οι βασικές αξίες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χώρου.

2. Θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο - Ιδιοκτησιακό καθεστώς - Σύστημα Προστασίας.

Καταγράφονται το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο προστασίας, διαχείρισης και λειτουργίας του αρχαιολογικού χώρου, ζητήματα πολεοδομικής νομοθεσίας και λοιπών ρυθμίσεων - περιορισμών - όρων που έχουν καθοριστεί από συναρμόδιους φορείς (π.χ. ΥΠΕΝ, οικείο Δήμο, Δασαρχείο), καθώς και το ιδιοκτησιακό καθεστώς, στο βαθμό που επηρεάζει την προστασία και διαχείριση του χώρου.

3. Υφιστάμενη κατάσταση του αρχαιολογικού χώρου και παράγοντες που το επηρεάζουν.

Καταγράφεται και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση διατήρησης του αρχαιολογικού χώρου και των μνημείων του, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν ή δύνανται να επηρεάσουν τις αξίες, την αυθεντικότητα, την ακεραιότητα και τη λειτουργία του. Επισημαίνονται πιέσεις, απειλές και κίνδυνοι, καθώς και ευκαιρίες και περιορισμοί που προκύπτουν από το ευρύτερο περιβάλλον και γίνεται αποτίμηση των δυνατοτήτων και αδυναμιών του χώρου και του συστήματος διαχείρισής του.

4. Στρατηγικός Σχεδιασμός.

Διαμορφώνεται ο στρατηγικός σχεδιασμός για τη προστασία, διατήρηση, λειτουργία και διαχείριση του αρχαιολογικού χώρου, με βάση τα συμπεράσματα της τεκμηρίωσης και της αξιολόγησης των προηγούμενων ενοτήτων. Προσδιορίζονται το γενικό πλαίσιο, οι γενικοί και ειδικοί στόχοι, οι βασικοί άξονες και οι προτεραιότητες, καθώς και τα αναμενόμενα αποτελέσματα με στόχο τον προσδιορισμό της επιθυμητής μελλοντικής κατάστασης του αρχαιολογικού χώρου και την ανάδειξη του ρόλου που καλείται να διαδραματίσει στο ευρύτερο πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον.

5. Σχέδιο Δράσης.

Το Σχέδιο Δράσης αποτελεί το επιχειρησιακό μέρος των Σχεδίων Διαχείρισης, περιλαμβάνει τις προτεινόμενες ενέργειες και παρεμβάσεις που απαιτούνται για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων και την εφαρμογή του και οργανώνεται σε πέντε, ιδίως, άξονες:

ΑΞΟΝΑΣ Ι: Τεκμηρίωση, έρευνα, ερμηνεία

Δράσεις για τη μελέτη, τεκμηρίωση, ερμηνεία και εν γένει επιστημονική έρευνα του αρχαιολογικού χώρου ή μνημείου, τις ιστορικές, αρχαιολογικές, αρχιτεκτονικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές αξίες του.

ΑΞΟΝΑΣ ΙΙ: Προστασία, αποκατάσταση, συντήρηση και ανάδειξη

Δράσεις για τη διασφάλιση της ακεραιότητας και της αυθεντικότητας, την προστασία και συντήρηση των μνημείων και των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών του χώρου, καθώς και για τις αναγκαίες εργασίες αποκατάστασης και ανάδειξής τους.

ΑΞΟΝΑΣ ΙΙΙ: Αναβάθμιση της λειτουργίας και της χρήσης

Δράσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του χώρου, της πρόσβασης και των υποδομών εξυπηρέτησης των επισκεπτών, την οργάνωση και βιώσιμη διαχείριση της επισκεψιμότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης.

ΑΞΟΝΑΣ IV: Διαχείριση κινδύνων και ετοιμότητα

Δράσεις για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, καθώς και για την ενίσχυση της ασφάλειας υποδομών, κοινού και εργαζομένων.

ΑΞΟΝΑΣ V: Προβολή, ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και κοινωνική συμμετοχή

Δράσεις για την προβολή και ανάδειξη των αξιών του αρχαιολογικού χώρου ή μνημείου, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, την εκπαίδευση και την ενίσχυση της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας.

Για κάθε προτεινόμενο μέτρο του Σχεδίου Δράσης θα καθορίζεται προσεγγιστικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και θα αναγράφονται πιθανές πηγές χρηματοδότησης.

6. Σύστημα Παρακολούθησης και Δείκτες.

Περιγράφεται το πλαίσιο παρακολούθησης της εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης και καθορίζονται η σχετική μεθοδολογία, οι δείκτες και οι φορείς παρακολούθησης.

Άρθρο 5
Διαδικασία έγκρισης

Τα Σχέδια Διαχείρισης, πριν από την έγκρισή τους, αναρτώνται προς διαβούλευση για τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες στον διαδικτυακό τόπο «Ανοικτή Διακυβέρνηση/OpenGov», καθώς και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν μέσα στην προθεσμία αυτή να λάβουν γνώση του περιεχομένου των Σχεδίων και να υποβάλλουν παρατηρήσεις και προτάσεις βελτίωσής τους, οι οποίες δεν δεσμεύουν την επισπεύδουσα Υπηρεσία.

Τα Σχέδια Διαχείρισης εγκρίνονται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Πολιτισμού, μετά από γνώμη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Άρθρο 6
Αξιολόγηση και επικαιροποίηση

Τα Σχέδια Διαχείρισης έχουν διάρκεια ισχύος οκτώ (8) ετών από την έγκρισή τους.

Ανά τέσσερα (4) έτη διενεργείται ενδιάμεση αξιολόγηση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των Σχεδίων Διαχείρισης, με ευθύνη των Διευθύνσεων Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων κατά αρμοδιότητα, σε συνεργασία με την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων.

Ανεξάρτητα από τα χρονικά όρια αξιολόγησης που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, τα Σχέδια Διαχείρισης δύνανται να τροποποιούνται, οποτεδήποτε κρίνεται αναγκαίο, καθώς και σε περίπτωση ουσιωδών μεταβολών στις συνθήκες, τις ανάγκες ή τις προτεραιότητες προστασίας και διαχείρισης του αρχαιολογικού χώρου.

Για την τροποποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης εφαρμόζεται το άρθρο 5 της παρούσης.

Άρθρο 7
Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 13 Οκτωβρίου 2026

Η Υπουργός

ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΜΕΝΔΩΝΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Καποδιστρίου 34, 104 32 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210 5279000
Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ
στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**
02067641111260004